

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Професійний розвиток педагога

Матеріали IV регіонального науково-практичного семінару
*«Сучасний вчитель початкових класів:
реалії та перспективи»*
10 грудня 2013 року

Рівне
Видавець О.Зень
2013

УДК 373.3.011.3-051.
ББК 74.204.2
П-84

Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради
Рівненського державного гуманітарного університету
(протокол № 4 від 24 листопада 2013 р.)

Програмний комітет:

Постоловський Руслан Михайлович – кандидат історичних наук, професор, ректор РДГУ – **голова оргкомітету**;
Поніманська Тамара Іллівна – кандидат педагогічних наук, професор, проректор з наукової роботи РДГУ – **заступник голови оргкомітету**;
Павелків Роман Володимирович – доктор психологічних наук, професор, проректор з науково-педагогічної та навчально-методичної роботи РДГУ – **заступник голови оргкомітету**;
Сілков Валерій Васильович – кандидат педагогічних наук, професор, декан педагогічного факультету РДГУ;
Колупаєва Тетяна Євстафіївна – кандидат педагогічних наук, професор;
Бричок Борис Павлович – кандидат педагогічних наук, професор;
Яковишина Тетяна В'ячеславівна – кандидат педагогічних наук, доцент;
Гудовсек Оксана Анатоліївна – кандидат педагогічних наук, доцент;
Шевців Зоя Михайлівна – кандидат педагогічних наук, доцент;
Бричок Світлана Борисівна – кандидат педагогічних наук, доцент;
Боровець Олена Віталіївна – кандидат педагогічних наук, доцент;
Веремчук Алла Петрівна – кандидат педагогічних наук, доцент;
Міщеня Оксана Миколаївна – кандидат педагогічних наук, доцент;

Рецензенти:

Чепіль Марія Миронівна – доктор педагогічних наук, завідувач кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка
Пальчевський Степан Сергійович – доктор педагогічних наук, професор кафедри загальної і соціальної педагогіки та управління освітою Рівненського державного гуманітарного університету

Професійний розвиток педагога. Матеріали IV регіонального науково-практичного семінару «Сучасний вчитель початкових класів: реалії та перспективи» – Рівне: О.Зень, 2013.- 160 с.

ISBN 978-617-601-074-6

У матеріалах IV регіонального науково-практичного семінару подаються статті викладачів Рівненських вищих навчальних закладів, статті та конспекти навчальних занять вчителів загальноосвітніх шкіл. Представлена тематика розроблена з урахуванням сучасного вітчизняного та зарубіжного педагогічного досвіду, досягнень педагогічної та психологічної науки.

Матеріали були представлені на науково-практичному семінарі "Сучасний вчитель початкових класів: реалії та перспективи", проведеного кафедрою педагогіки початкової освіти за участю представників міського управління освіти, викладачів, завучів та вчителів шкіл.

Матеріали розраховані на викладачів, вчителів та студентів психолого-педагогічних спеціальностей.

За достовірність фактів, дат, назв і т.п. відповідають автори статей.

Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії.

ISBN 978-617-601-074-6

© Автори статей, 2013

НАПРЯМ "АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ"

ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДІЙСНЮВАТИ НАСТУПНІСТЬ У НАВЧАННІ МАТЕМАТИКИ МІЖ I-IV ТА V-VI КЛАСАМИ

*Сілков Валерій Васильович,
кандидат педагогічних наук, професор,
декан педагогічного факультету
Рівненського державного гуманітарного університету*

Дослідження науковців свідчать, що при переході від початкової школи до навчання у 5-6 класі відбувається падіння рівня математичної підготовки дітей. Однією із причин такого явища є недотримання принципу наступності між вивченням математики у 1-4-х і 5-6-х класах. **Наступність** у навчанні розуміють по-різному: 1) як зв'язок між окремими предметами у процесі навчання математики (математика IV класу і математика V-VI класів, математика і фізика, математика і трудове навчання); 2) як просте використання раніше набутих знань при подальшому вивченні того ж самого предмету; 3) як сталість та єдиність вимог, які ставляться перед учнями при переході з класу в клас.

Спільним у всіх цих розуміннях є те, що наступність розглядається як деякий зв'язок. Однак уявляється він дуже поверхово, не виражаючи основних характеристик і особливостей наступності. Більше того, часто цей зв'язок відображається у другорядних деталях, які не виражають суті процесу навчання. Інколи його зводять до традицій, що усталилися, хоча наступність володіє важливими для процесу розвитку особливостями, які мають велике значення для всього процесу навчання у школі. **За означенням наступність у навчанні** - це "послідовність і системність у розміщенні навчального матеріалу, зв'язок і узгодженість ступенів і етапів навчально-виховного процесу." [2, с. 227].

Таким чином, наступність навчання як загальнопедагогічний принцип охоплює всі сторони навчального процесу: наступність у змісті освіти, у формах і методах навчальної роботи, у засобах і цілях навчання. Як показують дослідження М.Волчостої, М.Підручної, П.Самойленка, П.Сагимбекової, Г.Судібора та ін. [1; 3; 4], саме на стиці ланок системи освіти утворюється педагогічний бар'єр, що призводить до різкого зниження успішності учнів, зокрема це яскраво прослідковується при переході від початкової школи до неповної середньої школи. Сказане обумовлюється цілим рядом причин, а саме: не завжди вчителі математики добре володіють теоретико-методичними основами курсу математики I-IV класів; розв'язання багатьох методичних проблем навчання математики у I-IV та V-VI класах намагаються знайти поза зв'язком між системами навчально-виховної роботи у цих класах; не існує наступності між методами роботи, образом мислення, вимогами вчителя-класовода і вчителя математики; не враховуються індивідуальні особливості дітей; вчителі математики недостатньо обізнані зі змістом навчання у початкових класах, що призводить до значних витрат часу на вивчення того матеріалу, який добре відомий учням із попередніх класів, а наслідком стає зниження інтересу до вивчення математики; завищення вимог до учнів або різке збільшення обсягу і складності письмових завдань, що, у свою чергу, призводить до того, що діти не справляються із завданнями, починають сумніватися у своїх силах, фізично і морально втомлюються; негативний вплив на результативність навчання спричиняють відсутність пояснення домашніх завдань, нерегулярність їх перевірки; великі проміжки часу між перевітками рівня засвоєння; несистематичність в оцінюванні знань учнів з математики обумовлює створення для значної частини учнів передумов для нерегулярного вивчення математики, що зразу ж негативно впливає на рівень успішності.

Курс математики початкової школи є органічною частиною курсу математики загальноосвітньої школи. Саме тому він пов'язаний із курсом математики 5-6 класів. Цей зв'язок проявляється: 1) в однаковій назві предмету; 2) у виділенні одних і тих самих змістових ліній (формування поняття про число та дробі, формування уявлень про арифметичні дії, формування навичок обчислень, формування уявлень про величини та процес їх вимірювання, знайомство з одиницями вимірювання величин та їх співвідношенням, формування умінь розв'язувати задачі, ознайомлення з геометричними фігурами та їх властивостями, ознайомлення з виразами, рівностями, нерівностями та їх розв'язанням, ознайомлення з рівняннями); 3) у спільності індивідуальних і типологічних особливостей дітей; 4) в опорі на знання, уміння й навички, яких діти набули у I-IV класах, при вивченні математики у V-VI класах, бо формування 95% математичних понять курсу математики загальноосвітньої школи розпочинається у I-IV класах.

Враховуючи значні втрати в якості знань і вмінь та зв'язок курсів математики I-IV та V-VI класів постає проблема підготовки майбутніх вчителів початкових класів до здійснення наступності у навчанні математики учнів цього віку. На нашу думку, одним із шляхів цього є формування компетентності здійснювати наступність у навчанні математики, а також відшукування умов реалізації принципу наступності у навчанні математики у I-IV і V-VI класах. Проведені нами дослідження дають підстави твердити, що до них слід віднести: 1) додержання наступності у змісті, цілях, методах, засобах і формах організації навчання математики; 2) знання вчителем початкових класів особливостей курсу математики V-VI класів; 3) знання вчителем математики, який буде працювати з V класом, змісту та особливостей початкового курсу математики, особливостей використання

методів, засобів і форм організації навчального процесу при навчанні молодших школярів; 4) вчитель початкових класів повинен чітко знати вимоги до знань, умінь і навичок учнів з математики, які необхідні для успішного засвоєння ними курсу математики наступних класів; 5) вчитель математики повинен чітко усвідомлювати рівень математичних знань, умінь і навичок, якими володіють випускники початкової школи. Ми далекі від думки, що вказали всі умови успішної реалізації принципу наступності, але спробуємо, наскільки це можливо враховуючи незначний обсяг статті, вказати деякі шляхи подолання наявних недоліків.

Постановою КМ України № 62 від 20.04.2011 року затверджено Державний стандарт початкової загальної освіти. Відповідно до вимог цього нормативного документа структура змісту початкової освіти повинна охоплювати: а) різні рівні знання про навколишній світ, про способи пізнавальної і практичної діяльності (правила, вказівки, алгоритми дій тощо); б) способи навчальної діяльності (уміння й навички); в) досвід творчої діяльності; г) цінності. Відповідно до цього нормативного документа навчальна програма з математики для I-IV класів побудована на засадах особистісно зорієнтованої парадигми освіти, системного і компетентнісного підходів, що зумовлює відбір змісту і чітке визначення **результативного складника** його засвоєння. Наявність Державного стандарту вимагає підготовки майбутніх вчителів до реалізації його вимог, тобто формування відповідних компетентностей.

Деталізація вимог Державного стандарту щодо навчальних предметів представлена у відповідних навчальних програмах. Зокрема, у навчальній програмі з математики для початкових класів визначено державні вимоги: 1) **до рівня математичної підготовки учнів**, що враховують зміст і структуру предметних компетентностей: (учень розпізнає, знає, розуміє, застосовує, виявляє ставлення, оцінює тощо); 2) **до рівня ключових компетентностей** (вміння вчитися, інформаційно-комунікативна, загальнокультурна, здоров'язбережувальна, громадянська, соціальна), які формуються на міжпредметній основі і є інтегрованим результатом предметних і міжпредметних компетентностей, реалізуючи взаємозв'язок навчання, виховання і розвитку учнів.

Серед ключових компетентностей пріоритетного значення набуває **уміння вчитися**, ядром цієї компетентності у початкових класах є оволодіння молодшими школярами загальнонавчальними уміннями і навичками, до складу яких входять **навчально-організаційні** (опанування школярами раціональних способів організації свого навчання); **загальнонавчальні** (формування умінь висловлюватися, працювати з текстовою інформацією); **загальнопізнавальні** (уміння спостерігати, розмірковувати, запам'ятовувати, відтворювати, застосовувати й перетворювати навчальний матеріал); **контрольно-оцінні** (засвоєння учнями способів перевірки та самоперевірки, оцінювання здобутих результатів). Відповідно до цього випускник повинен мати сформовані компетентності до здійснення цієї роботи.

Основним завданням навчання математики є опанування учнями предметних **математичних компетенцій**: обчислювальних, інформаційно-графічних, логічних, алгебраїчних, геометричних. **Предметна математична компетентність** випускника початкової школи повинна проявлятися у таких ознаках: а) розуміння ролі математики у пізнанні дійсності; б) розпізнавання проблем, які розв'язуються із застосуванням математичних методів; в) здатність розв'язувати сюжетні задачі, логічно міркувати, виконувати дії за алгоритмом, обґрунтовувати свої дії; г) уміння користуватися математичною термінологією, знаковою і графічною інформацією; д) уміння орієнтуватися на площині і в просторі; е) здатність застосовувати обчислювальні навички й досвід вимірювання величин у практичних ситуаціях; є) наявність досвіду задоволення пізнавальних інтересів, виявів емоційно-ціннісного ставлення, творчої активності, спілкування соціальних орієнтацій. Саме на підготовку формування вказаних компетентностей повинні бути спрямованими зусилля викладачів методики навчання математики у початкових класах.

Наскрізною змістовою лінією курсу математики початкових класів є "Числа. Дії над числами". Це пов'язано з тим, що найважливішим завданням курсу математики початкової школи є формування обчислювальної компетенції, основою якої є усвідомлені обчислювальні навички. У 4 класі учні вивчають нумерацію чисел в межах мільйона, засвоюють поняття класу та розрядів, що входять до складу перших двох класів, узагальнюють позиційний принцип запису чисел, засвоюють алгоритми арифметичних дій багатоцифрових чисел. Розділ "Арифметичні дії з багатоцифровими числами" включає такі теми: письмове додавання і віднімання багатоцифрових чисел; письмове множення і ділення багатоцифрового числа на одноцифрове; письмове множення і ділення на двоцифрове та трицифрові числа; дробі. Детальна характеристика державних вимог до рівня загальноосвітньої підготовки учнів з цієї змістової лінії представлена у навчальній програмі з математики для I-IV класів. Ми ж зацентруємо увагу лише на тих, які найбільш важливі для здійснення принципу наступності і які завищуються вчителями математики, коли вони починають навчати випускників початкової школи. Отже, прийшовши на навчання у У клас учень стосовно змістової лінії **«Числа. Дії над числами»** повинен: володіти навичками письмового додавання й віднімання багатоцифрових чисел, зокрема виконувати додавання у випадку трьох доданків; володіти навичками письмового множення і ділення на одноцифрове число; прогнозувати кількість цифр у сумі, різниці, добутку, частці; застосовувати в обчисленнях алгоритми письмового множення і ділення багатоцифрового числа на одноцифрове; планувати послідовність виконання дій у письмових обчисленнях; перевіряти правильність виконання арифметичних дій; виконувати письмове ділення з остачею на одноцифрове число, перевіряти правильність його виконання; володіти обчислювальними навичками письмового множення на двоцифрове і трицифрове числа; володіти обчислювальними навичками письмового ділення на двоцифрове число.

В результаті вивчення теми «Дроб» випускник початкової школи повинен: розуміти спосіб одержання дробу; розуміти значення чисельника і знаменника дробу; читати і записувати дроб; розрізняти дроб, які дорівнюють 1; порівнювати дроб з однаковими знаменниками; застосовувати правила знаходження дробу від числа та числа за значенням його дробу під час розв'язування практично зорієнтованих завдань.

На кінець навчання в четвертому класі учень відносно змістовної лінії «Просторові відношення. Геометричні фігури» має: розрізняти геометричні фігури на площині за їх ознаками; розрізняти прямі й непрямі кути, класифікувати кути на прямі й непрямі (гострі, тупі); креслити прямі кути за допомогою косинця; знати означення прямокутника, квадрата; знати істотні ознаки прямокутника (квадрата); мати уявлення про діагональ многокутника; використовувати властивість протилежних сторін прямокутника під час розв'язування практичних задач; класифікувати трикутники на прямокутні, гострокутні, тупокутні; різносторонні, рівнобедрені та рівносторонні; будувати геометричні фігури, позначати їх буквами латинського алфавіту; конструювати геометричні фігури з інших фігур; розбивати фігуру на частини; розпізнавати геометричні фігури у просторі; розпізнавати елементи прямокутного паралелепіпеда — ребро, бічну грань, основу, вершину; співвідносити образ геометричної фігури з об'єктами навколишнього світу.

Щодо змістовної лінії «Математичні вирази. Рівності. Нерівності» відповідно до державних вимог учень повинен: обчислювати значення числових виразів на основі правила порядку виконання дій; виконувати перетворення математичних виразів на основі змісту множення, законів додавання і множення, властивостей арифметичних дій; обчислювати числові значення виразів зі змінною (змінними) при заданому її (їх) числовому значенні; розв'язувати рівняння з однією змінною, у яких права частина є числовим виразом, один компонент є числовим виразом; розуміти, що складена задача може бути розв'язана за допомогою рівняння; перевіряти корінь рівняння; розуміти, що нерівність зі змінною може не мати розв'язків, мати один, кілька або безліч розв'язків; знаходити деякі розв'язки нерівності способом добору.

У результаті вивчення матеріалу із змістової лінії «Величини» випускник початкових класів має: знати назви і позначення одиниць величин — довжини (мм, см, дм, м, км), маси (кг, ц, т), часу (с, хв, год), вартості (к.,грн.), швидкості (км/год, км/хв, км/с, м/год, м/хв, м/с), одиниці площі (мм², см², дм², м², км², ар, га) співвідношення між одиницями довжини, маси, часу, грошовими одиницями, одиницями швидкості, площі; застосовувати співвідношення між одиницями вимірювання величин під час розв'язування пізнавальних і практично зорієнтованих задач; перетворювати більші одиниці вимірювання величини на менші і навпаки; порівнювати іменовані числа (величини); виконувати додавання і віднімання іменованих чисел, множення і ділення іменованих чисел, поданих у одиницях вимірювання довжини й маси, на одноцифрове число; знати формули для знаходження швидкості, відстані та часу; розуміти швидкість рухомого тіла як шлях, пройдений ним за одиницю часу; розуміти, що рух тіл описується за допомогою трійки взаємопов'язаних величин: шлях, швидкість і час; застосовувати формули знаходження швидкості, часу, шляху під час розв'язування практично зорієнтованих задач; розуміти площу як властивість плоских фігур; порівнювати предмети за площею способом накладання, «на око», вимірюванням; визначати площу плоскої фігури за допомогою паletки; застосовувати формулу для знаходження площі прямокутника; знаходити довжину однієї сторони прямокутника за відомими площею та іншою стороною; розв'язувати практично зорієнтовані задачі на знаходження площі об'єкта прямокутної форми.

Наступною змістовною лінією є «Сюжетні задачі», відносно неї учень повинен: розв'язувати прості задачі вивчених видів; розв'язувати складені задачі на 2-4 дії (на знаходження суми, різниці та кратне порівняння двох добутків або часток та обернені до них); розв'язувати сюжетні задачі на знаходження дробу від числа та числа за значенням його дробу; розв'язувати задачі на прямолінійний рівномірний рух; розв'язувати прості задачі на обчислення тривалості події, дати початку події, дати закінчення події; розпізнавати типові задачі за їх ознаками; розв'язувати задачі різними способами: знаходженням однакової величини; способом відношень; розуміти особливості прямолінійного руху двох тіл в одному напрямку, назустріч та у протилежних напрямках; моделювати прямолінійний рух двох тіл; прогнозувати результати зміни відстані між тілами за одиницю часу; розуміти сутність способів розв'язування задач на знаходження відстані, швидкості та часу при русі двох тіл в одному та в різних напрямках; розв'язувати задачі, в яких описуються процеси спільної праці, одночасного руху в різних напрямках і в одному напрямку; розв'язувати задачі з буквеними даними способом складання виразу; розуміти та використовувати у навчальних і життєвих ситуаціях інформацію з таблиць та лінійних діаграм; упорядковувати дані описаних подій; здійснювати аналіз змісту задачі; використовувати схематичні рисунки, різні варіанти короткого запису задач (схеми таблиці, креслення); виконувати аналітичні, синтетичні міркування у процесі розв'язування задачі; моделювати описану в задачі ситуацію для спрощення пошуку розв'язку задачі; прогнозувати очікуваний результат; розпізнавати типову задачу та актуалізувати спосіб її розв'язання; планувати послідовність розв'язування задачі; використовувати різні форми запису розв'язання задачі (по діях, виразом або рівнянням); розв'язувати задачі різними способами; перевіряти правильність розв'язку задачі різними способами (складанням і розв'язанням обернених задач, розв'язанням іншим способом, на основі відповідності одержаного результату прикладі); складати задачі за виразом.

Саме на підготовку до здійснення формування у молодших школярів відповідних компетентностей має бути націлена робота викладачів, які займаються підготовкою вчителів початкових класів. Сподіваємося також, що для вчителів математики добра обізнаність із результатами вивчення математики у I-IV класах слугуватиме одним із засобів подолання труднощів в роботі.

Список використаних джерел

1. Волчаста М.М. Наступність у вивченні геометричного матеріалу в початковій та основній школі: Автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.02 / М.М. Волчаста / Нац. пед. ун-т ім. М.П. Драгоманова. — К., 2003. — 20 с.: табл. — укр.
2. Гончаренко С. Український педагогічний словник. — Київ: Либідь, 1997. 376 с.
3. Навчальні програми для загальноосвітніх навчальних закладів із навчанням українською мовою: 1-4 класи.- Київ: Видавничий дім «Освіта», 2012. — 392 с.
4. Преемственность в обучении математике: Пособие для учителей. //Сб. ст. /Сост. А.Пышкало. - М.: Просвещение, 1978. - 239с.
5. Сілков В.В., Братчик О.І. Про організацію навчання математики учнів 5-х класів на етапі переходу з початкової до середньої ланки. Самовираження, самореалізація і самоствердження особистості гімназиста при вивченні математики у початковій і середній школі засобами особистісно-орієнтованого навчання. Методичний посібник на допомогу вчителям математики та початкових класів. — Рівне: РДГУ, РДГГ, 2005. — 74 с.

СТАНДАРТИ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ У ЄВРОПЕЙСЬКОМУ ВИМІРІ

Колупаєва Тетяна Євстафіївна
*кандидат педагогічних наук,
професор кафедри педагогіки початкової освіти
Рівненського державного гуманітарного університету*

Стратегічне спрямування розвитку освіти України, завдання, які ставляться перед вищою освітою, та практичні кроки з її розвитку, удосконалення організації і змісту, інформатизація та впровадження інноваційних освітніх технологій спрямовані на всебічну (комплексну) інтеграцію вітчизняної вищої освіти з європейською, що сприятиме ефективному досягненню основних цілей Болонського процесу.

Конкретне впровадження змісту європейської освіти є результатом трьох фундаментальних принципів, яких дотримується європейське педагогічне співтовариство: впровадження міжнародних стандартів освіти; освіта на основі спільних культурних цінностей, що базуються на європейських традиціях; освіта толерантності, поваги до різності, співробітництва, поваги до прав людини та фундаментальних свобод, розвиток можливостей для життя в демократичному суспільстві.

Успіх становлення України в європейському просторі залежить від того, як система освіти реагує на потреби суспільства сьогодення. Адже сучасна українська освіта поставила перед собою мету сприяти розвитку демократичної культури, формуванню необхідних для проживання у європейську співтовариств компетентностей, набуттю необхідних для цього політико-правових та соціально-економічних знань.

Певний крок до Болонського процесу – розроблення в Україні державних стандартів освіти. Стандарти вищої освіти з певної спеціальності формуються за трьома рівнями: державний стандарт, галуzeвий стандарт, стандарт вищих навчальних закладів.

Державні стандарти вищої освіти визначають перелік напрямів, спеціальностей, кваліфікацій за освітньо-кваліфікаційними рівнями бакалавра, спеціаліста, магістра та вимоги до професійної підготовки фахівців.

Галуzeві стандарти вищої освіти відображають освітньо-кваліфікаційну характеристику випускника вищого навчального закладу, місце фахівця у структурі галузей економіки, вимоги до рівня його компетентностей, систему виробничих функцій і сфер діяльності. Крім того, галуzeві стандарти визначають термін навчання за відповідними програмами підготовки, критерії та засоби контролю якості вищої освіти.

Стандарти вищої освіти вищих навчальних закладів визначають спеціалізації підготовки фахівців з урахуванням вимог ринку праці та регіональних особливостей, варіативні частини програм підготовки фахівців (зміст, кількість, термін вивчення навчальних дисциплін), навчальні плани та графіки навчального процесу, форми навчальних занять і форми підсумкового контролю [5].

Дослідники освітніх стандартів В.Петренко, Н.Тализіна, Н.Ничкало, С.Гончаренко, Б.Гершунський, В.Ледньов, В.Байденко, Н.Селєзньова, В.Соколов та інші обґрунтовано дійшли висновку, що освітній стандарт, який відображає цілі функціонування та розвитку освітньої системи, є сукупністю соціальних вимог – норм до рівня освіченості, підготовленості випускника власне до освітньої системи. Так, Н.Г.Ничкало наголошує, що нормативність стандарту полягає в чіткому, детальному окресленні результатів навчання й виховання [5]. Аналогічну думку висловлює В.Байденко: освітній стандарт як соціальна норма життєздатний тільки завдяки своїй спрямованості на результати навчання – характеристики особистісних "приростів" з огляду забезпечення ефективної життєдіяльності особистості в соціумі та підвищення потенціалу її самореалізації й компетенції у межах загальної та професійної культури моралі, духовності та соціальної відповідальності [2].

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	3
-----------	---

НАПРЯМ

"АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ"

<i>Павелків Роман Володимирович</i> ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ РОЗВИТКУ ЛІДЕРСЬКИХ ЯКОСТЕЙ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ	5
<i>Сілков Валерій Васильович</i> ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДІЙСНЮВАТИ НАСТУПНІСТЬ У НАВЧАННІ МАТЕМАТИКИ МІЖ I-IV ТА V-VI КЛАСАМИ	7
<i>Колупасєва Тетяна Євстафіївна</i> СТАНДАРТИ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ У ЄВРОПЕЙСЬКОМУ ВИМІРІ	10
<i>Белаши Тетяна Степанівна</i> ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНИХ УМІНЬ МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА	13
<i>Болгар Олена Миколаївна</i> ПРОБЛЕМА ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВЧИТЕЛІВ КІНЦЯ ХІХ – ПОЧАТКУ ХХ СТОЛІТТЯ	16
<i>Боровець Олена Віталіївна</i> ФОРМУВАННЯ КЛЮЧОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ У МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ	19
<i>Бричок Борис Павлович</i> МАЙБУТНІЙ ВЧИТЕЛЬ ФОРМУЄТЬСЯ ЩЕ ЗА ШКІЛЬНОЮ ПАРТОЮ	22
<i>Бричок Світлана Борисівна</i> ТВОРЧИЙ ПОТЕНЦІАЛ МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА: ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИ РОЗВИТКУ	24
<i>Веремчук Алла Петрівна</i> ПРОФЕСІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ВЧИТЕЛЯ І СУЧАСНІ ВИМОГИ ДО ЙОГО ОСОБИСТОСТІ	28
<i>Гданьян Олександр Олександрович</i> ДИДАКТИЧНА МОДЕЛЬ ФОРМУВАННЯ ЕМОЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ	31
<i>Грицай Наталія Богданівна</i> ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ МЕТОДИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ У СУЧАСНІЙ ВИЩІЙ ШКОЛІ	33
<i>Гудовсек Оксана Анатоліївна</i> АРТПЕДАГОГІКА - НОВИЙ НАПРЯМ В СИСТЕМІ ВИХОВАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ	35
<i>Дерманська Наталі Вікторівна</i> ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ДОСВІДУ В.СУХОМЛИНСЬКОГО В СУЧАСНИХ УМОВАХ	37
<i>Дмитренко Галина Олександрівна</i> ОСНОВИ РЕАЛІЗАЦІЇ ІНДИВІДУАЛЬНОГО ПІДХОДУ ДО ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ	40
<i>Захарчук Зоя Олександрівна</i> ХОРОВА ДЕКЛАМАЦІЯ ЯК ЗАСІБ УСВІДОМЛЕННЯ ФАКТИЧНОГО ТА ОБРАЗНОГО ЗМІСТУ ВІРША, ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК ВИРАЗНОГО ЧИТАННЯ	42
<i>Іскра Лілія Віталіївна</i> ІДЕЇ ВИХОВАННЯ В ДУСІ МИРУ У СУЧАСНІЙ ШКІЛЬНІЙ ОСВІТІ	47

<i>Катеринюк Вікторія Іванівна</i>	ГУМАНІСТИЧНА СПРЯМОВАНІСТЬ ПЕДАГОГІЧНОЇ ВЗАЄМОДІЇ ЯК ЕФЕКТИВНИЙ ШЛЯХ ПОПЕРЕДЖЕННЯ КОНФЛІКТІВ У НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОМУ ПРОЦЕСІ	48
<i>Красовська Ольга Олександрівна</i>	ЗНАННЄВИЙ КОМПОНЕНТ У ЗМІСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ В ГАЛУЗІ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ	50
<i>Мартинчук Ольга Володимирівна</i>	БОЛОНСЬКИЙ ПРОЦЕС У ЙОГО ГЕНЕЗИСІ ТА РОЗВИТКУ	53
<i>Міщенко Оксана Миколаївна</i>	ПРОБЛЕМА ФОРМУВАННЯ САМОСВІДОМОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ	56
<i>Мішук Наталія Андріївна</i>	РОЗВИТОК КРЕАТИВНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЯК ПРОГНОЗУВАННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО РОЗВИТКУ	59
<i>Петрушина Неоніла Павлівна</i>	НАДАННЯ ПІДТРИМКИ УЧНЯМ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ В СУЧАСНІЙ ШКОЛІ	62
<i>Рудич Зінаїда Володимирівна</i>	СОЦІОКУЛЬТУРНА КОМПЕТЕНЦІЯ В МЕРЕЖІ КЛЮЧОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ	64
<i>Сафронюк Інна Іванівна</i>	ПРИКЛАДНА ІННОВАТИКА В СКЛАДНИХ УМОВАХ	66
<i>Шевців Зоя Михайлівна</i>	ПРАКТИКА ЯК УМОВА ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНО- ПЕДАГОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ	69
<i>Шутяк Володимир Георгійович</i>	ПРО ПОЛІТЕХНІЧНУ ОСВІТУ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ	71
<i>Яковишина Тетяна В'ячеславівна</i>	ІННОВАЦІЙНА ПЕРЕБУДОВА НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ У РОБОТІ КАФЕДРИ ПЕДАГОГІКИ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ	75
<i>Юрчик Леся Михайлівна</i>	ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ	78

НАПРЯМ

"РЕАЛІЗАЦІЯ КОМПЕТЕНТІСНОГО ПІДХОДУ В НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОМУ ПРОЦЕСІ СУЧАСНОЇ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ"

<i>Андрущук Мирослава Володимирівна,</i>	УКРАЇНСЬКЕ ЧИТАННЯ 3 КЛАС	81
<i>Болгар Олена Миколаївна</i>	ПРОФЕСІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ТА ІМІДЖ СУЧАСНОГО ВЧИТЕЛЯ	84
<i>Гойда Ольга Петрівна</i>	УРОК АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ. 2 КЛАС (ЗА ПІДРУЧНИКОМ О. КАРП'ЮК)	86
<i>Грибчук Світлана Миколаївна, Невелічук Лариса Петрівна</i>	РЕАЛІЗАЦІЯ КОМПЕТЕНТІСНОГО ПІДХОДУ В НАВЧАННІ МОЛОДШИХ КЛАСІВ	89
<i>Грицюта Олена Анатоліївна, Кривко Валентина Григорівна, Мосійчук Галина Анатоліївна</i>	РЕАЛІЗАЦІЯ КОМПЕТЕНТІСНОГО ПІДХОДУ В НАВЧАННІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ	91
<i>Дзюбук Галина Володимирівна</i>	ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЯК НЕОБХІДНА УМОВА РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ В "ШКОЛІ ЩАСЛИВОЇ ДИТИНИ"	96

<i>Дубінська Олена Володимирівна</i> ІНТЕГРОВАНІЙ УРОК (ЧИТАННЯ, ПРИРОДОЗНАВСТВО, ОБРАЗОТВОРЧЕ МИСТЕЦТВО) 1 КЛАС	98
<i>Кухарчук Валентина Степанівна</i> УРОК ПИСЬМА В БУКВАРНИЙ ПЕРІОД НАВЧАННЯ ГРАМОТИ	100
<i>Мащенко Вікторія Ігорівна</i> ОЗНАЙОМЛЕННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ З ЕЛЕМЕНТАМИ МИЛОЗВУЧНОСТІ ТА ВИРАЗНОСТІ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ	103
<i>Миронюк Галина В'ячеславівна</i> ПСИХОЛОГО-ЛІНГВІСТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ МОВЛЕННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ	106
<i>Порадюк Оксана Миколаївна</i> ОПТИМАЛЬНІ ШЛЯХИ САМОРОЗВИТКУ, САМОВДОСКОНАЛЕННЯ ТА САМОРЕАЛІЗАЦІЇ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НА УРОКАХ ЧИТАННЯ	109
<i>Приходько Лариса Миколаївна</i> ФОРМУВАННЯ МАТЕМАТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ШЛЯХОМ ВИКОРИСТАННЯ ІГОР, ІГРОВИХ СИТУАЦІЙ У НАВЧАЛЬНО - ВИХОВНОМУ ПРОЦЕСІ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ	112
<i>Раджабова Тетяна Миколаївна</i> УРОК СЛОВЕСНОСТІ В 2-ОМУ КЛАСІ	115
<i>Рябова Олена Анатоліївна</i> УРОК МАТЕМАТИКИ 1 КЛАС	118
<i>Саковська Тетяна Миколаївна</i> ВИХОВНА ГОДИНА. 1 КЛАС	121
<i>Сидорук Галина Василівна</i> УРОК З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ (4 КЛАС ЗА ПІДРУЧНИКОМ О. КАРП'ЮК)	124
<i>Стельмах Ольга Миколаївна</i> ВИХОВНА ГОДИНА	127
<i>Суржук Тетяна Борисівна</i> ОПРАЦЮВАННЯ НАВЧАЛЬНОГО ТЕКСТУ В УМОВАХ ДИФЕРЕНЦІЙОВАНОГО НАВЧАННЯ НА УРОКАХ ЧИТАННЯ	129
<i>Тимошенко Оксана Анатоліївна</i> ВИХОВНА ГОДИНА	132
<i>Тишина Вікторія Вікторівна</i> ВИХОВНА ГОДИНА 3 КЛАС	137
<i>Ткачук Ольга Сергіївна</i> ФОРМУВАННЯ ФОНЕТИКО-ОРФОЕПІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ	140
<i>Усач Лариса Володимирівна</i> ВЗАЄМОДІЯ ПЕДАГОГА ТА СІМ'Ї ПРИ ФОРМУВАННІ ЕТНОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ В УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ	141
<i>Фірсова Ольга Валеріївна</i> УРОК МАТЕМАТИКИ. 3 КЛАС	145
<i>Шоха Олена Святославівна</i> УКРАЇНСЬКА МОВА. 3 КЛАС	149
<i>Яценя Алла Володимирівна</i> МАТЕМАТИКА. 1 КЛАС	153